

Ministerieel besluit tot definitieve opheffing van de bescherming als monument van een woonhuis in Horebeke (Sint-Maria-Horebeke)

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.1, 3°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°.

Procedurestappen en vormvereisten

Dit besluit kwam tot stand volgens de procedurestappen en de vormvereisten, beschreven in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.3 tot en met 6.2.7;

De volgende procedurestappen en vormvereisten zijn vervuld:

- de opheffing van de bescherming als monument werd onderzocht;
- de bevindingen van het onderzoek zijn opgenomen in een opheffingsdossier;
- het voorlopig opheffingsbesluit werd getekend op 29 april 2024 en werd bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt op 16 mei 2024;
- de gemeente Horebeke organiseerde een openbaar onderzoek van 30 mei 2024 tot en met 29 juni 2024;

De behandeling van de adviezen, opmerkingen en bezwaren is opgenomen als bijlage 4 bij dit besluit.

Motivering

Het woonhuis, Dorpsstraat 32 in Horebeke (Sint-Maria-Horebeke) werd op 8 juli 1999 beschermd als monument bij ministerieel besluit, omwille van de historische waarde. Dit besluit werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 27 augustus 1999.

Het algemeen belang gevormd door de erfgoedwaarden wordt in het beschermingsbesluit als volgt omschreven:

- de historische waarde:
"als eenlaags woonhuis uit de XVIIIde eeuw, met naderhand gecementeerd gevel, van buitenluiken voorziene vensters, in korbhoog afgewerkt deurtje met omlijsting in baksteen met oren en neuten, een gebogen druiplijst en bekronend nisje, met

gelagzaal van een voormalige herberg waarbinnen zich nog originele interieurelementen bevinden, zoals een rijk versierde en gedateerde moerbalk (1765) en een haard;”

Het woonhuis Dorpsstraat 32 in Horebeke, vermoedelijk ooit gebouwd als hoeve, werd in de jaren 1950 omgebouwd tot een herberg met ruime gelagzaal. Daarbij gingen de kenmerkende planindeling van een hoevewoning, net als typerende constructie- en interieurkenmerken verloren. Enkele geïsoleerde erfgoedelementen zoals een gedateerde moerbalk, een schouwmantel en een overwelfde kelder bleven bewaard.

Vermoedelijk reeds voor de bescherming werd het schrijnwerk vervangen door aluminium schrijnwerk met gewijzigde vormgeving.

Het woonhuis Dorpsstraat 32 in Horebeke verloor in 1999, na de bescherming als monument, zijn sobere doch kenmerkende exterieurafwerking met imitatievoegwerk, zichtbare muurankers en kleurstelling. De plint werd lager uitgevoerd dan voor de bescherming. Enkel de nieuw overpleisterde en herschilderde deuromlijsting herinnert nog aan zijn 18de-eeuwse oorsprong.

Artikel 6.2.1, 3° van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemeen belang toe. De parlementaire voorbereiding stelt daarbij het volgende: "door een wijzigende context kan het algemeen belang immers geëvolueerd zijn ten opzichte van het algemeen belang ten tijde van de bescherming”.

In functie van een algemene evaluatie van het beschermd bestand in Vlaanderen die als doelstelling heeft om een dynamische selectie van de essentiële en representatieve getuigen van het leven in Vlaanderen te vrijwaren, wordt het beschermd erfgoed getoetst aan de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde.

De evaluatie van het beschermde bestand in Vlaanderen is gebaseerd op:

- de erfgoedwaarde zoals vermeld in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 2.1, 26°: de archeologische, architecturale, artistieke, culturele, esthetische, historische, industrieel-archeologische, technische, ruimtelijk-structurerende, sociale, stedenbouwkundige, volkskundige of wetenschappelijke waarde waaraan onroerende goederen [en de cultuurgooederen die er integrerend deel van uitmaken] hun huidige of toekomstige maatschappelijke betekenis ontleen;
- de vijf selectiecriteria die gehanteerd worden in functie van bescherming en die het afwegingskader vormen om het onroerend erfgoed te waarderen:
 - 1° zeldzaamheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed uitzonderlijk voorkomt in relatie met de geografische context, de historische context, het type of het oeuvre;
 - 2° herkenbaarheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een goed leesbare uitdrukking is van zijn oorspronkelijke functie, uitzicht of vormgeving, of van een belangrijke fase in de latere ontwikkeling daarvan;
 - 3° representativiteit: geeft aan in hoeverre het onroerend goed typerend is voor een geografische of historische context of een welbepaalde type of een bepaald oeuvre;
 - 4° ensemble: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een sterke samenhang vertoont tussen de verschillende elementen;

5° context: geeft aan in hoeverre er tussen het onroerend goed en zijn directe of ruimere omgeving een sterke visuele of inhoudelijke relatie is.

De evaluatie van de erfgoedwaarden van het woonhuis in Horebeke op basis van de erfgoedwaarden en huidige criteria voor bescherming is als volgt:

1° zeldzaamheid: het gebouw is geen uitzonderlijk vormgegeven noch een uitzonderlijk goed bewaarde dorpswoning in vergelijking met andere geïnventariseerde en beschermde dorpswoningen. In Vlaanderen werden 252 dorpswoningen uit de 18de eeuw opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed. Daarvan zijn er 34 beschermd. Meerdere gebouwen hebben eenzelfde typologie en afwerking als het gebouw Dorpsstraat 32 in Horebeke. Het verlies aan erfgoedelementen in het exterieur en interieur hebben bovendien de zeldzaamheid in vergelijking met de andere beschermde panden negatief beïnvloed. Door de verbouwing tot herberg in de jaren 1950 ging de planopbouw en interieurelementen van het 18de-eeuwse gebouw verloren. Ook het herberginterieur uit de jaren 1950 verloor cruciale elementen als tapkast en toog. Er bleef vandaag noch een zeldzaam leesbaar 18de-eeuwse gebouw bewaard, noch een zeldzaam goed bewaarde naoorlogse herberg. De nog aanwezige erfgoedelementen zijn niet dusdanig zeldzaam dat ze een bescherming als monument van een hoevewoning, een dorpswoning of een naoorlogse herberg verantwoorden. De erfgoedelementen onderschrijven bijgevolg onvoldoende de historische en architecturale waarde van een 18de-eeuws dorpswoning om op basis van zeldzaamheid beschermd te worden;

2° herkenbaarheid: het verlies aan bouwonderdelen en erfgoedelementen in het exterieur en interieur heeft de herkenbaarheid van het gebouw als een 18de-eeuws hoeve, dorpswoning of naoorlogse herberg ernstig aangetast. De inrichting tot herberg vernielde de herkenbaarheid van de 18de-eeuwse boerenwoning. Door het verwijderen van cruciale onderdelen van een herberg zoals een toog en tapkraan is ook de herkenbaarheid van een naoorlogse herberg ernstig geschaad. Door de aanpassingen aan het exterieur en interieur zijn de historische en architecturale waarden ernstig geschaad;

3° representativiteit: het verlies aan bouwonderdelen en erfgoedelementen in het exterieur en interieur heeft de representativiteit van het gebouw als een 18de-eeuws hoeve, dorpswoning of naoorlogse herberg ernstig aangetast. Door het verlies van de planopbouw van de hoeve geven de nog bewaarde fragmenten, de gedateerde moerbalk, schouw en kelder geen eenduidig representatief beeld meer van een 18de-eeuwse hoeve of dorpswoning. Het verlies van erfgoedelementen uit het naoorlogse café-interieur waaronder cruciale elementen als een toog of tapkraan, verminderen de representativiteit van de naoorlogse gelagzaal. De historische en architecturale waarde zijn er ernstig door geschaad;

4° ensemble: de verbouwing van de 18de-eeuwse boerenwoning in de jaren 1950 tot herberg vernielde grotendeels de historische planopbouw en inrichting van het gebouw. De nog aanwezige 18de-eeuwse erfgoedelementen zoals de gedateerde balk, de schouw en de kelder vormen geen ensemble dat het pand expliciet duidt of herkenbaar maakt als een 18de-eeuwse dorpswoning. Door de verwijdering van cruciale elementen uit de gelagzaal is ook het interieur niet langer herkenbaar als een herberg uit de jaren 1950. De aanwezige erfgoedelementen ondersteunen onvoldoende de architecturale en historische waarde van het gebouw;

5° context: het gebouw vormt een volwaardig onderdeel van het beschermde dorpsgezicht van Sint-Maria-Horebeke. De volumewerking, een éénlaags pand met zadeldak, vormt nog steeds een kwaliteitsvol onderdeel van de stedenbouwkundige aanleg van Sint-Maria-Horebeke die gekenmerkt wordt door afwisselende grotere en kleinere bouwvolumes uit de 18de en 19de eeuw. Het gebouw ondersteunt dus nog steeds de historische waarde van het dorpsgezicht.

Op basis van de evaluatie wordt geconcludeerd dat het gebouw een beperkte zeldzaamheid, herkenbaarheid, representativiteit en ensemble heeft die een bescherming als monument omwille van historische of architecturale waarde niet onderschrijven. De context van het woonhuis is echter van die aard dat de dorpswoning de historische waarde van het beschermde dorpsgezicht nog steeds ondersteunt.

De hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde hebben geleid tot een gewijzigde context waarin de erfgoedwaarden onvoldoende zijn voor een bescherming van het woonhuis in Horebeke als monument. De vrijwaring van de erfgoedwaarden middels een bescherming als monument is niet langer vereist omwille van het algemeen belang.

De bescherming van een woonhuis in Horebeke als monument wordt opgeheven omwille van het algemeen belang.

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED BESLUIT:

Artikel 1. Het ministerieel besluit van 8 juli 1999 tot bescherming van meerdere gebouwen in Sint-Maria-Horebeke als monument en van de dorpskom van Sint-Maria-Horebeke als dorpsgezicht, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 27 augustus 1999, wordt definitief gedeeltelijk opgeheven.

Art. 2. Het beschermde goed woonhuis, Dorpsstraat 32 in Horebeke (Sint-Maria-Horebeke), waarvan de bescherming als monument definitief wordt opgeheven, bevindt zich op het perceel met de volgende kadastrale gegevens: Horebeke, 1ste afdeling, sectie B, perceelnummer 536D (deel).

In het beschermingsbesluit van 8 juli 1999 wordt dit kadastraal omschreven als: Horebeke, 1ste afdeling, sectie B, perceelnummer 536C (deel).

Het plan met de aflijning is opgenomen als bijlage 1 bij dit besluit.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermde onroerend goed waarvan de bescherming definitief wordt opgeheven, wordt als bijlage 3 bij dit besluit gevoegd.

Art. 3. In artikel 1 van het ministerieel besluit van 8 juli 1999 tot bescherming van meerdere gebouwen in Sint-Maria-Horebeke als monument en de dorpskom van Sint-Maria-Horebeke als dorpsgezicht wordt de zinsnede "Wegens zijn historische waarde: als monument: Dorpsstraat 32 - woonhuis, gelegen te Horebeke (Sint-Maria-Horebeke), Dorpsstraat 32; bekend ten kadaster: 'Horebeke, Ie afdeling, sectie E, perceelnummer 536C/DEEL.'" opgeheven.

Art. 4. In artikel 2 van het ministerieel besluit van 8 juli 1999 houdende bescherming van meerdere gebouwen als monument en de dorpskom van Sint-Maria-Horebeke als dorpsgezicht wordt de zinsnede "Dorpsstraat 32, het algemeen belang gevormd door de historische waarde wordt als volgt omschreven: als eenlaags woonhuis uit de XVIIIde eeuw, met naderhand gecementeerd gevel, van buitenluiken voorziene vensters, in korbog afgewerkt deurtje met omlijsting in baksteen met oren en neuten, een gebogen druiplijst en bekronend nisje, met gelagzaal van een voormalige herberg waarbinnen zich nog originele interieurelementen bevinden, zoals een rijk versierde en gedateerde moerbalk (1765) en een haard." opgeheven.

Art. 5. Het plan als bijlage bij hetzelfde besluit van 8 juli 1999 wordt vervangen door het plan gevoegd als bijlage 2 bij dit besluit.

Brussel, 30/09/24

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door: Matthias Diependaele (Sig)
Getekend op: 2024-09-30 13:54:49 +02:00
Reden: lk keur dit document goed

Matthias DIEPENDAELE